

Leesonderwijs: van a naar b(eter)

Dankzij onderzoek komen we steeds meer te weten over leesonderwijs op basis- en middelbare scholen. Wat kun je doen om leerlingen te motiveren?

Nederlandse leerlingen lezen meestal niet zo graag. Internationale onderzoeken als PISA en PIRLS onderschrijven dat: leeftijdgenoten in het buitenland zijn gemotiveerder om te lezen. Leesmotivatie van Nederlandse kinderen neemt af naarmate ze ouder worden. Dat begint al op de basisschool en zet door in het voortgezet onderwijs. Uit ons onderzoek onder achthonderd leerlingen uit groep 4, 7 en 2 vmo blijkt dat leesmotivatie zich relatief langzaam en gestaag ontwikkelt in de richting van minder leesplezier en meer leesvermijding (waarbij leesvermijding en leesplezier elkaar niet uitsluiten: een leerling zonder leesplezier kan toch veel lezen). Vooral bovenbouwleerlingen die later naar het vmo gaan zijn weinig gemotiveerd

Een uitgebreide versie van dit artikel staat op www.didactiefonline.nl.

om te lezen. Hier valt iets aan te doen. Op basis van ons onderzoek vanuit de hogeschool Saxion hebben we aanbevelingen voor leraren, maar ook voor scholen.

Leesmotivatie is namelijk niet alleen een zorg van de leraar. Een schoolbrede visie op lezen en taal is belangrijk om ervoor te zorgen dat alle leraren weten waar ze aan toe zijn. Een goede schoolbibliotheek of samenwerking met de openbare bibliotheek kan hierbij helpen.

Rolmodel

Leraren spelen een niet te onderschatten rol in de leesmotivatie van hun leerlingen: door onder meer te praten over leeservaringen en het belang van lezen te benadrukken, kunnen ze interesse en enthousiasme kweken bij leerlingen. Met name voor leerlingen die lezen niet van huis uit mee krijgen, is dit belangrijk. Voor zwakkere lezers is het goed als ze extra tijd en begeleiding krijgen. Een zinvol hulpmiddel is vaak 'coöperatief lezen': door leerlingen samen een tekst te laten lezen kunnen leraren het leesproces van zwakke lezers verbeteren en groeit de motivatie van leerlingen. Een mogelijke werkvorm hiervoor is de methodiek PALS, *Peer Assisted Learning Strategies*. Hierbij staan betere lezers model voor hun leesmaatje door hardop denkend hun leesstrategieën in te zetten. Ook in het voortgezet onderwijs blijkt het belangrijk om vakdocenten bewust te maken van hun rol in het stimuleren van leesmotivatie. Leraren zijn een rolmodel. Zij kunnen voordoen hoe leerlingen informatie uit teksten moeten halen en hoe zij deze kunnen koppelen aan (voor leerlingen) actuele thema's. ■

Hoe vergroot je de leesmotivatie van leerlingen?

- 1 • Maak duidelijk wat het belang van lezen is. Koppel bijvoorbeeld informatie uit een leesboek aan de belevingswereld of voorkennis van leerlingen.
- 2 • Introduceer teksten en vertel over je eigen leeservaringen.
- 3 • Praat met leerlingen over wat ze lezen en laat ze met elkaar over teksten in gesprek gaan.
- 4 • Geef leerlingen keuzevrijheid: laat ze kiezen wat ze lezen (eventueel na een voorselectie).
- 5 • Zorg voor een rijk aanbod van interessante teksten in de klas – van informatieve artikelen, instructieve teksten tot romans en poëzie.
- 6 • Doe leesstrategieën voor en leer leerlingen deze steeds zelfstandiger toe te passen, ook bij het zelfstandig lezen.
- 7 • Corrigeer niet alleen fouten, maar geef ook complimenten.
- 8 • Geef leerlingen met leesproblemen extra leestijd en begeleiding.
- 9 • Laat leerlingen af en toe 'coöperatief lezen', dus samen een tekst lezen en bespreken.

Cathy Tuijl en Martine Gijssel, Stabiliteit van leesplezier en leesvermijding. Orthopedagogiek, Onderzoek en Praktijk, 2015. Meer weten over dit onderzoek? Kijk op www.didactiefonline.nl of neem contact op met Cathy van Tuijl, c.vantuijl@saxion.nl.